

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY
असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1

Part XII Section 1

भाग बारा अनुभाग १

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY
प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं० १]

नई दिल्ली, 22 जून 2000/1 आषाढ, (शक) 1922

[वार्ष ११

No. १]

NEW DELHI, 22nd JUNE 2000/1 ASADHA, (SAKA) 1922

[VOL. 11

अंक १]

नवी दिल्ली, २२ जून २०००/१ आषाढ, (शके) १९२२

[रुप्त ११

स्वतंत्र संकलन महणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले भाहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, दिनांक 22 जून 2000/1 आषाढ, (शके) 1922

(1) दी इन्कन्ट भिलक स्पॉटीटचूट्स, फिडींग बॉटल्स अँड इन्कन्ट फुड्स (रेग्युलेशन ऑफ प्रॉडक्शन, सप्लाय अँड डिस्ट्रीब्युशन) अंकट, 1992, (2) सिव्हील डिफेन्स अंकट, 1968, (3) पब्लिक लायेबिलीटी इन्स्युरेन्स अंकट, 1991, (4) दी प्रिव्हेंशन ऑफ इलिसीट ट्रॅफिक इन नारकोटिक्स इंज अँड सायकोट्रोपिक सवस्टन्ट अंकट, 1988, (5) फॅमिली कोर्ट अंकट, 1984, (6) दी प्रिव्हेंशन ऑफ ब्लैक भार्केटिंग अँड मेन्टेनेन्स ऑफ सप्लायीज ऑफ इसेन्शियल कमोडीटीज अंकट, 1980, (7) फेटल अक्सिडेंट अंकट, 1855, के भराठी अनुवाद राष्ट्रपती के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अंतर्गत उनके भराठी प्राधिकृत पाठ समझे जायेंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
(LEGISLATIVE DAPARTMENT)

New Delhi, dated 22nd June 2000/ 1 Ashadha, (Saka) 1922

The Translation in Marathi of (1) The Infant Milk substitutes, Feeding Bottles and Infant Foods (Regulation of production, supply and Distribution) Act, 1992, (2) Civil Defence Act, 1968, (3) Public Liability Insurance Act, 1991, (4) The Prevention of Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act, 1988, (5) Family Court Essential Commodities Act, 1980. Act, 1984, (6) The Prevention of Black Marketing and Maintenance of Supplies of (7) Fatal Accident Act, 1855, are hereby published under

the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws), Act, 1973 (50 of 1973).

विधी व न्याय संग्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली, दिनांक २२ जून २०००/१ आषाढ, (शके) १९२२.

पुढील अधिनियमांचे म्हणजे (१) दी इन्कन्ट मिळक सब्स्टीट्यूट्स, फिडिंग बॉटल्स अँड इन्कन्ट फूड्स (रेग्युलेशन ऑफ प्रॉडक्शन, सप्लाय अँड डिस्ट्रीब्यूशन) अॅक्ट, १९९२, (२) सिव्हील डिफेन्स अॅक्ट, १९६८, (३) पब्लिक लायेबिलीटी अॅक्ट, १९९१, (४) दी प्रिव्हेशन ऑफ इलिजिट ट्रॉकिक इन नारकोटिक्स ड्रग्स अँड सायंकोट्रोपिक सबस्टन्स अॅक्ट, १९८८, (५) फॉमिली कोर्ट अॅक्ट, १९९४, (६) दी प्रिव्हेशन ऑफ ल्लॅक मार्केटिंग अँड मेन्टेनेन्स ऑफ सप्लायीज ऑफ इसेन्झाल कमोडीटीज अॅक्ट, १९८०, (७) फेटल अॅक्सिडेंट अॅक्ट, १८५५, या अधिनियमांचे मराठी अनुवाद यादारे राष्ट्रपतींच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत असून 'प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३' (१९७३ चा अधिनियम क्रमांक ५०) याच्या कलम २, खंड (क) अन्वये हे अनुवाद त्या अधिनियमाचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

निर्देशसूची

INDEX

अनुक्रमांक Serial No. (1)	अधिनियमाचे नाव Name of the Act (2)	पाँच क्रमांक Page No. (3)
१	अर्भकासाठी दूध-पर्यायी पदार्थ, दुधाच्या बाटल्या आणि अर्भकाचे खाद्य (उत्पादन, पुरवठा आणि वितरण विनियमन) अधिनियम, १९९२. The Infant Milk substitutes, Feeding Bottles and Infant Foods (Regulation of Production, Supply and Distribution) Act, 1992.	३
२	नागरी संरक्षण अधिनियम, १९६८. Civil Defence Act, 1968.	११
३	लोकदायित्व विमा अधिनियम, १९९१. Public Liability Insurance Act, 1991.	१७
४	अमली औषधिद्रव्ये व मनःप्रभावी पदार्थ विधिनिषिद्ध व्यापार प्रतिबंध अधिनियम, १९८८. The Prevention of Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Act, 1988.	२५
५	कुटुंब न्यायालये अधिनियम, १९८४. The Family Court Act, 1984.	३१
६	काळज्या बाजारास प्रतिबंध आणि अत्यावश्यक वस्तूचा पुरवठा अधिनियम, १९८०. The Prevention of Black Marketing and Maintenance of Supplies of Essential Commodities Act, 1980.	३७
७	घातक अपघात अधिनियम, १८५५. Fatal Accident Act, 1855.	४१

लोक दायित्व विमा अधिनियम, १९९१

(१९९१ चा अधिनियम क्रमांक ६)

(रोजी यथाविद्यमान) (२२ जानेवारी, १९९१)

कोणतेही धोकादायी पदार्थ हाताळताना घडणाऱ्या अपघातांचा परिणाम होणाऱ्या व्यक्तींना तात्काळ सहाय्य करण्याच्या प्रयोजनार्थ लोक दायित्व विष्यासाठी आणि त्याच्याशी संबंधित किंवा आनुषंगिक बाबीसाठी उपबंध करण्याकरिता अधिनियम.

भारतीय गणराज्याच्या एकेचाळीसाव्या वर्षी संसदेद्वारे खालीलप्रमाणे हा अधिनियम अधिनियमित होवो :—

१. (१) या अधिनियमास “लोक दायित्व विमा अधिनियम, १९९१” असे म्हणता येईल.

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.

(२) केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे नियम करील अशा दिनांकापासून तो अंमलात येईल.

२. ह्या अधिनियमामध्ये संदर्भनुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर :—

व्याख्या.

[(क) “अपघात” याचा अर्थ, कोणतेही धोकादायी पदार्थ हाताळताना आकस्मिकरीत्या, अचानक किंवा उद्देश नसताना घडलेल्या ज्या घटनेच्या परिणामी एखाद्या व्यक्तीचा मृत्यु होण्याचा किंवा त्याला इंजा पोचण्याचा किंवा कोणत्याही संपत्तीची हानी होण्याचा सतत, मध्यन मध्यून किंवा पुनः पुनः संभव निर्माण होतो अशी घटना असा आहे, मात्र त्यात युद्धामुळे किंवा किरणतिसारामुळे होणाऱ्या अपघातांचा समावेश होत नाही ;]

(ख) “जिल्हाधिकारी” याचा अर्थ, अपघात ज्या क्षेत्रात घडला त्या क्षेत्रावर ज्याची अधिकारिता असेल असा जिल्हाधिकारी, असा आहे ;

(ग) कोणत्याही धोकादायी पदार्थसंबंधात “हाताळणे” याचा अर्थ, अशा धोकादायी पदार्थाची निर्मिती करणे, त्यावर प्रक्रिया करणे, संस्करण करणे, त्यांची पुढीकी करणे, साठवण करणे, वाहनमध्यं त्याचे परिवहन करणे, त्याचा उपयोग करणे, संचय करणे, त्यात परिवर्तन वाहन, करणे, तौ विक्रीसाठी देणे, त्याचे हस्तांतरण करणे किंवा यांसा रख्या तत्सम क्रिया करणे, असा आहे ;

(घ) “धोकादायी पदार्थ” याचा अर्थ, पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम, १९८६ (१९८६ चा २९) या अन्वये धोकादायी पदार्थ म्हणून ज्याची व्याख्या करण्यात आलेली आहे आणि केंद्र सरकारने अधिसूचनेद्वारे विनिर्दिष्ट केलेल्या परिमाणापेक्षा अधिक परिमाणाचा आहे असा कोणताही पदार्थ किंवा तयार केलेला सिद्ध पदार्थ, असा आहे ;

(इ) “विमा” याचा अर्थ, कलम ३ पोटकलम (१) अन्वये दायित्वाधीन असेल विमा, असा आहे ;

(च) “अधिसूचना” याचा अर्थ, शासकीय राजपत्रामध्ये प्रसिद्ध होणारी अधिसूचना, असा आहे ;

[(छ) “मालक” याचा अर्थ, अपघाताच्या वेळी जिच्या मालकीमध्ये किंवा जिच्या नियंत्रणात एखादा धोकादायी पदार्थ हाताळला जात असेल अशी व्यक्ती ; आणि

(एक) पेढीच्या बाबतीत तिचा प्रत्येक भागीदार ;

(दोन) संघटनेच्या बाबतीत तिचा प्रत्येक सदस्य ;

(तीन) कंपनीच्या बाबतीत तिचा कोणताही संचालक, व्यवस्थापक, किंवा त्या कंपनीचा प्रत्यक्ष प्रभार जिच्याकडे असेल अशी किंवा कंपनीचा कामदंड चालविष्यासाठी जबाबदार असेल अशी व्यक्ती, असा आहे ;]

(ज) “विहित” याचा अर्थ, या अधिनियमाखालील नियमान्वये विहित, असा आहे ;

[(ज्क) “सहाय्य निधी” याचा अर्थ, कलम ७क अन्वये स्थापन करण्यात आलेला पर्यावरण सहाय्य निधी, असा आहे ;]

(झ) “नियम” याचा अर्थ, या अधिनियमाखाली करावयाचे नियम, असा आहे ;

(झ) “वाहन” याचा अर्थ, रेल्वेखेरीज पृष्ठभागावरील परिवहनाचे कोणतेही साधन, असा आहे.

१. १९९२ चा अधिनियम ११, कलम २(एक) द्वारे मूळ खंडऐवजी घातला (३१ जानेवारी, १९९६ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम २ (दोन) द्वारे मूळ खंडाऐवजी हा खंड घातला (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

३. वरील अधिनियमाच्या कलम २ (तीन) द्वारे मूळ खंड “ज.” नंतर हा खंड घालण्यात आला (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

विवक्षित प्रकरणां- ३. (१) एखाद्या अपवातामुळे (कामगाराखेरीज) अन्य कोणत्याही व्यक्तीचा मृत्यु झाल्यास मध्ये ना दोष किंवा तिला इजा झाल्यास किंवा कोणत्याही संपत्तीस हानी पोहोचल्यास असा मृत्यू, इजा किंवा नुकसानी तत्त्वावर सहाय्य याबद्दल अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केल्यानुसार सहाय्य देण्याचे दायित्व मालकावर राहील.

(२) पोटकलम (१) खालील सहाय्यासाठीच्या कोणत्याही मागणीमध्ये (यात यापुढे या अधिनियमामध्ये सहाय्यासाठीची मागणी, असे संबोधण्यात आले आहे), मागणीदाराकडून, ज्याबाबत मागणी, करण्यात येईल तो मृत्यु, इजा, नुकसान यासंबंधात कोणत्याही व्यक्तीकडून दोषपूर्ण कृत्य घडल्यामुळे, हयगय झाल्यामुळे किंवा तिच्याकडून कसूर झाल्यामुळे अपवात घडला होता याबाबत आपली बाजू मांडण्यास आणि ती सिद्ध करण्यास मागणीदारास फर्मविण्यात येणार नाही.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ,—

(एक) “कामगार” याला कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ (१९२३ चा ८) यामध्ये जो अर्थ दिलेला असेल तोच अर्थ आहे.

(दोन) “इजा” याचा अर्थ, कोणत्याही अपवातामुळे आलेली कायमस्वरूपी किंवा कायमस्वरूपी आंशिक असर्वथा किंवा रुग्णता, असा आहे.

मालकाचे विमा ४. (१) प्रत्येक मालक, कोणत्याही धोकादायी पदार्थाची हाताळणी करण्यास प्रारंभ करण्यापूर्वी पॉलिसी घेण्या-कलम ३ पोटकलम (१) अन्वये सहाय्य देण्याच्या दायित्वाबद्दल जागद्वारे विमा उत्तरवील अशा विमा बाबतचे कर्तव्य संविदांची तरतुद असलेली विमा पॉलीसीज घेईल:

परंतु असे की, या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी कोणताही धोकादायी पदार्थ हाताळणारा कोणताही मालक, शक्य तितक्या लवकर आणि कोणत्याही परिस्थितीत उक्त अधिनियमाच्या प्रारंभापासून एक वर्षांच्या आत अशी विमा पॉलिसीज घेईल.

(२) प्रत्येक मालक, पोटकलम (१) मध्ये निर्देशिलेला विमा पॉलिसीचे ज्या कालावधीपर्यंत तो धोकादायी पदार्थ हाताळतील त्या कालावधीपर्यंत त्या विमा पॉलीसीज विधीग्राह्यतेचा कालावधी समाप्त होण्यापूर्वी, वेळोवेळी, नवीकरण करीत राहील.

[(२क) ज्या उपक्रमात धोकादायी पदार्थ हाताळला जातो आणि तो उपक्रम ज्याच्या मालकीचा आहे किंवा ज्याच्या नियंत्रणाखाली आहे अशा उपक्रमाच्या मालकाने काढलेल्या किंवा नवीकरण केलेल्या विमा पॉलीसीची रक्कम ही, विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे, त्या उपक्रमाच्या भरणा झालेल्या भांडवलाच्या रकमेपेक्षा कमी आणि ५० कोटी रुपयांपेक्षा अधिक असणार नाही.]

स्पष्टीकरण.—या पोटकलमाच्या प्रयोजनार्थ “भरणा झालेले भांडवल” याचा अर्थ, एखादा मालक, कंपनी नसेल त्याबाबतीत, उपक्रमाच्या सर्व मत्ता आणि विमा संविदेच्या तारखेला उपक्रमाचा संग्रह (स्टॉक) यांचे बाजारमूल्य, असा आहे.

(ख.) कोणत्याही एका विमापत्रामधील विमाकाराचे दायित्व, त्या विमापत्रातील विमा संविदेच्या अटीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या रकमेपेक्षा अधिक असणार नाही.

(ग.) प्रत्येक मालक, कलम ७क अन्वये स्थापन केलेल्या सहाय्य निधीमध्ये जमा करण्यासाठी विम्याच्या हप्त्यांच्या रकमेवरोवरच विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे त्या हप्त्यांच्या रकमेपेक्षा अधिक नाही एवढी आणखी रुक्कम, विमाकाराला देईल.

(घ.) विमाकार पोटकलम (८) अन्वये मालकाकडून प्राप्त झालेली रुक्कम विहित करण्यात येईल अशा रीतीने व अशा कालावधीत, सहाय्य निधीमध्ये जमा करण्यासाठी कलम ७क पोटकलम (३) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या प्राधिकाऱ्याकडे पाठीवील आणि विमाकार जर तसे करण्यात कसूर करील तर ती रुक्कम विमाकाराकडून जमीन महसुलाच्या किंवा लोक मागणीच्या थकबाकीप्रमाणे वसूल केली जाईल.]

(३) केंद्र सरकार कोणत्याही मालकास पोटकलम (१) च्या प्रवर्तनातून सूट देऊ शकेल, ते मालक असे,—

- (क.) केंद्र सरकार;
- (ख.) कोणतेही राज्य शासन;
- (ग.) केंद्र सरकार किंवा राज्य शासन यांच्या मालकीचे किंवा त्याच्या नियंत्रणाधीन असलेले निगम; किंवा
- (घ.) कोणतेही स्थानिक प्राधिकरण:

परंतु असे की, कलम ३ च्या पोटकलम (१) अन्वये कोणतेही दायित्व भागविण्यासाठी करण्यात आलेल्या नियमांनुसार त्या मालकाने, एखादा निधी उभारलेला नसेल आणि ठेवला नसेल तर, अशा मालकाच्या बाबतीत असा कोणताही आदेश काढल्यात येणार नाही.

५. जेव्हा जिल्हाधिकाऱ्याला आपल्या अधिकारितेतील कोणत्याही ठिकाणी अपघात घडल्याचे जिल्हाधिकाऱ्याने निदर्शनास येईल तेव्हा तो असा अपघात घडला असल्याची पडताळणी करील आणि कलम ६ च्या अपघाताची पोटकलम (१) खालील अर्ज मागवण्यासाठी योग्य वाटेल अशारीतीने प्रसिद्धी देण्याची व्यवस्था करील. पडताळणी करणे व त्याला प्रसिद्धी देणे.

६. (१) सहाय्याची मागणी करण्यासाठी,—

(क) जिला इजा झाली आहे अशा व्यक्तीला;

(ख) ज्या संपत्तीचे नुकसान झाले आहे अशा संपत्तीच्या मालकाला;

(ग) अपघातामुळे मृत्यू झाला असेल अशा बाबतीत मृत व्यक्तीच्या सर्व किंवा कोणत्याही वैध प्रतिनिधींना, किंवा

(घ) यथास्थिति, अशा व्यक्तीने किंवा अशा संपत्तीचा मालक किंवा अशा मृत व्यक्तीच्या सर्व किंवा कोणत्याही वैध, प्रतिनिधींना प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही अभिकर्त्यांना अर्ज करता येईल:

परंतु, सहाय्य मिळण्यावाबतता असा अर्ज मृत व्यक्तीच्या सर्व वैध, प्रतिनिधींनी एकत्रितरीत्याकेलेला नसेल त्याबाबतीत असा अर्ज मृत व्यक्तीच्या सर्व वैध प्रतिनिधीच्यावतीने किंवा त्यांच्या कायद्यासाठी करण्यात येईल आणि जे वैध प्रतिनिधी अशा रीतीने एकत्रित आलेले नसलील त्यांना त्या अर्जाच्या बाबतीत उत्तरवादी म्हणून खटला चालवण्यात येईल.

(२) पोटकलम (१) खालील अर्ज जिल्हाधिकाऱ्याकडे आणि विहित करण्यात येईल अशा नमुन्यात करण्यात येईल, आणि त्यासोबत विहित करण्यात येईल असा तपशील त्यात अंतर्भूत असेल आणि त्यासोबत विहित करण्यात येतील असे दस्तऐवज असतील.

(३) अपघात घडल्यापासून पाच वर्षांच्या आत सहाय्यासाठी अर्ज करण्यात आला नसेल तर, त्याचा विचार केला जाणार नाही.

७. (१) कलम ६ च्या पोटकलम (१) अन्वये करण्यात आलेला अर्ज मिळाल्यावर, जिल्हा-सहाय्याचे प्रदान घिकारी, तो मालकाला अजबाबदीची सूचना देऊन आणि पक्षकारांना आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी करणे. संधी देऊन मागणीच्या बाबतीत किंवा मागणीपैकी प्रत्येक मागणीच्या बाबतात चौकशी करू शकेल आणि न्याय्य वाटेल त्यानुसार सहाय्याची रक्कम ठरवन आणि अशी रक्कम कोणास द्यावयाची ती व्यक्ती किंवा त्या व्यक्ती विनिर्दिष्ट करून निवाडा करू शकेल.

(२) जिल्हाधिकारी निवाड्याच्या प्रती संबंधित पक्षकारांना शीघ्रतेने आणि कोणत्याही परिस्थितीत निवाड्याच्या दिवांकापासून पंधरा दिवसांच्या कालावधीत संबंधित पक्षकारांना मिळाव्यात अशा रीतीने पाठवण्याची व्यवस्था करील.

[(३) जेव्हा या कलमान्वये एखादा निवाडा करण्यात येईल तेव्हा,—

(क) निवाड्याच्या अटोंनुसार आणि कलम ४ च्या पोटकलम (२५) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या भयदिपर्यंत रक्कम जमा करण्यास ज्यास फर्मावण्यात आले असेल असा विमाकार, निवाडा जाहीर झाल्यापासून तीस दिवसांच्या आत जिल्हाधिकारी निवेश देईल त्या रीतीने ती रक्कम जमा करील ;

(ख) जिल्हाधिकारी, निवाड्याच्या अटोंनुसार आणि कलम ७क अन्वये तशार केलेल्या योजनेस अनुसरून, पोटकलम (१) मध्ये निर्देशिलेल्या व्यक्तीला किंवा व्यक्तीना, त्या योजनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशी रक्कम सहाय्य निधीमधून देण्याची व्यवस्था करील ;

(ग) मालक, जिल्हाधिकारी निवेश देईल त्या रीतीने व त्या कालावधीत अशी रक्कम जमा करील.]

(४) जिल्हाधिकारी, पोटकलम (१) खालील कोणतीही चौकशी करताना याबाबदीत करण्यात आलेल्या कोणत्याही नियमांच्या अधीनतेने त्याला योग्य वाटेल अशा संक्षिप्त कार्यपद्धतीचा अदलंब करू शकेल.

(५) जिल्हाधिकाऱ्याला शपथेवर पुरावा घेणे व साक्षीदारांना हजर राहण्यास भाग पाढणे आणि शोध घेण्यास भाग पाढणे, दस्तऐवज व महत्वाची माहीती हजर करणे या गोटीसाठी आणि विहित करण्यात येतील अशा अन्य प्रयोजनासाठी दिवाणी न्यायालयाच्या सर्व शक्ती असतील आणि फौजदारी प्रक्रिया सहिता, १९७३ (१९७४ चा २) याचे कलम १९५ आणि प्रकरण सव्वीसच्या सर्व प्रयोजनासाठी जिल्हाधिकारी हा दिवाणी न्यायालय असल्याचे मानण्यात येईल.

(६) ज्याच्या विरुद्ध पोटकलम (१) अन्वये निवाडा देण्यात आला असेल तो विमाकार किंवा मालक पोटकलम (३) मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या कालावधीत अशा निवाड्याची रक्कम जमा करण्यास चुकेल त्याबाबदीत अशी रक्कम अशा मालकाकडून किंवा यथास्थिति विमाकाराकडून जमीन महसुलाची किंवा लोक मागणीची थकबाबी म्हणून वसूल करण्यात येईल.

१. १९९२ चा अधिनियम ११, कलम ४ (क) द्वारे मूळ पोटकलम (३) ऐवजी घालण्यात आले (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

(७) कोणत्याही व्यक्तीचा मृत्यु किंवा तिला झालेली इजा किंवा संपत्तीची हानी या संबंधातील सहाय्यासाठीची मागणी शक्य तितक्या शीघ्रतेने निकालात काढण्यात येईल. आणि कलम ६ च्या पोटकलम (१) अन्वये सहाय्याची मागणी करण्यासाठी केलेला अजे मिळाल्यापासून तीन महिन्यांच्या आत तो निकालात काढण्यासाठी प्रथतांची पराकाळा करील.

[(८) जर एखादा मालक निवाड्याची रकम देण्याचे टाळण्याच्या उद्देशाने आपली संपत्ती हलवण्याची किंवा विकल्पाची शक्यता असेल तर, जिल्हाधिकारी दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ च्या पहिल्या अनुसूचीचा आदेश क्रमांक ३९ याच्या नियम १ ते ४ च्या उपबंधांना अनुसूचन असे कृत्य करू नये म्हणून अस्थायी व्यादेश देऊ शकेल.]

[पर्यावरण सहाय्य ७क. (१) केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे, पर्यावरण सहाय्य निधी या नावाने ओळखण्यात येणारा निधीची स्थापना. एक निधी स्थापन करू शकेल.

(२) सहाय्य निधीचा उपयोग या अधिनियमाच्या उपबंधास अनुसूचन आणि पोटकलम (३) खाली तयार करण्यात आलेल्या योजनेस अनुसूचन, जिल्हाधिकाऱ्याने कलम ७ अन्वये दिलेल्या निवाड्याखालील सहाय्य देण्यासाठी करण्यात येईल.

(३) केंद्र सरकार अधिसूचनेद्वारे, एक योजना तयार करील व तीढारे, विनिर्दिष्ट करेल की, सहाय्य निधी कोणत्या प्राधिकरणाकडे निहित होईल, सहाय्य निधीचे व्यवस्थापन कोणत्या रीतीने केले जाईल, सहाय्य निधीमधून पैसा कोणत्या नमुन्यात व कोणत्या रीतीने काढण्यात येईल आणि संबंधित इतर सर्व बाबी किंवा सहाय्य निधीच्या व्यवस्थापनाशी आणि त्यामधून मिळाऱ्या सहाय्याच्या प्रदानाशी संबंधित किंवा आनुषंगिक सर्व बाबी विनिर्दिष्ट करील.]

मृत्यू इत्यादीच्यासाठी ८. (१) कलम ३ पोटकलम (१) अन्वये कोणत्याही व्यक्तीचा मृत्यु किंवा तिला झालेली भरपाईची मागणी इजा किंवा कोणत्याही संपत्तीची हानी याबाबत सहाय्याची मागणी करण्याचा अधिकार हा, त्या त्या करण्यासंबंधातील वेळी अंमलात असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्यान्वये इतर कोणत्याही भरपाई संबंधातील मागणीच्या इतर अधिकारां-अधिकाराशिवाय आणखी असेल.

बाबत उपबंध.

(२) पोटकलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, कोणत्याही व्यक्तीचा मृत्यु किंवा तिला झालेली इजा किंवा कोणत्याही संपत्तीची हानी यासंबंधातील सहाय्याची मागणी पूर्ण करण्यास दायी असलेला मालक इतर कोणत्याही कायद्यान्वये भरपाई देण्यास देखील दायी असेल त्याबाबतीत अशा भरपाईच्या रकमेमधून या अधिनियमान्वये द्यावयाची सहाय्याची रकम वजा करण्यात येईल.

माहिती माग- ९. केंद्र सरकारने प्राधिकृत केलेली कोणतीही व्यक्ती, हंडा अधिनियमाच्या किंवा कोणत्याही विष्ण्याची शक्ती. नियमांच्या किंवा हंडा अधिनियमान्वये देण्यात आलेल्या निदेशांच्या कोणत्याही आवश्यक गोष्टीची पूर्तता करण्यात आली आहे किंवा कसे याबाबत खाली करून घेण्याच्या प्रयोजनासाठी, तिला वाजवी रीत्या आवश्यक वाटेल अशी माहिती तिच्याकडे सादर करण्याची शक्ती असेल आणि अशा

प्रवेश करण्याची व १०. केंद्र सरकारने याबाबतीत प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला या अधिनियमाच्या किंवा तपासणी करण्याची कोणत्याही नियमाच्या किंवा हंडा अधिनियमान्वये देण्यात आलेल्या निदेशांच्या कोणत्याही उपबंधाचे शक्ती. पालन करण्यात येत आहे किंवा पालन करण्यात आले आहे किंवा कसे हे निश्चित करण्याच्या प्रयोजनासाठी जेथे धोकादायी पदार्थ हाताळला जातो अशा कोणत्याही जागेत, आवारात किंवा वाहनात तिला आवश्यक वाटेल असे सहाय्य घेऊन सर्व वाजवी वेळी प्रवेश करण्याची शक्ती असेल आणि अशा व्यक्तीला सर्व प्रकारचे सहाय्य करणे मालकास बंधनकारक असेल.

तपासणी करण्याची ११. (१) केंद्र सरकारने याबाबतीत प्राधिकृत केलेल्या एखाद्या व्यक्तीस जर, कोणताही धोकादायी व अभिग्रहणाची पदार्थ कोणत्याही जागेत, आवारात किंवा वाहनात कलम ४ पोटकलम (१) चे उल्लंघन करून शक्ती. हाताळला जात आहे असे सकारण वाटेल असेल तर ती व्यक्ती अशा जागेत किंवा आवारात किंवा वाहनात प्रवेश करू शकेल व धोकादायी पदार्थाच्या अशा हाताळणीचा शोध घेऊ शकेल.

(२) तिच्या बाबतीत कलम ४ पोटकलम (१) अन्वये शोध घेतल्यामुळे पोटकलम (१) चे व्यतिक्रमण झाले असल्याचे आढळून आले असेल अशा कोणत्याही धोकादायी पदार्थाच्या हाताळणीच्या बाबतीत ती व्यक्ती, असा धोकादायी पदार्थ व तिच्या मते या अधिनियमाखालील कोणत्याही कार्यवाहीत उपयुक्त ठरतील किंवा कायदाहीशी संबंधित असतील अशा इतर कोणत्याही वस्तू जप्त करू शकेल :

१. १९९२ चा अधिनियम ११, कलम ४ (ब) द्वारे नवीन पोटकलम घालण्यात आले (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम ५ द्वारे नवीन कलम ७क घालण्यात आले (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

परंतु, असा कोणत्याही धोकादायी पदार्थ किंवा इतर वस्तु जप्त करणे व्यवहारी नसेल अशा बाबतीत ती व्यक्ती मालकाने असे धोकादायी पदार्थ व अन्य पदार्थ वस्तु त्या व्यक्तीच्या पूर्वानुमतीबेरीज तेथून हलवू नयेत, वेगळ्या करू नयेत किंवा त्यांची अन्यथा देवघेव करू नयेत असा आदेश त्या मालकावर बजावू शकेल.

(३) अन्वयात टाळण्याच्या दुष्कीने तसे करणे इष्ट आहे असे त्या व्यक्तीस सकारण वाटत असेल तर ती व्यक्ती, पोटकलम (२) खाली जप्त केलेल्या धोकादायी पदार्थाची तिला योग्य वाटेल अशा रीतीने तात्काळ विलहेवाट लावू शकेल.

(४) पोटकलम (३) अन्वये धोकादायी पदार्थाची विलहेवाट लावण्यासाठी करण्यात आलेला सर्व खर्च जमीन महसुलाची किंवा लोक मागणीची थकबाकी म्हणून मालकाकडून वसूल करण्यात येईल.

१२. अन्य कोणत्याही कायद्यात काहीही अंतर्भूत असेल तरी, ह्या अधिनियमाच्या उपबंधाच्या निदेश देण्याची अधीनतेने, केंद्र सरकार, ह्या अधिनियमाच्या खालील त्याच्या शक्तीचा वापर करताना व त्याची कामे शक्ती पार पाडताना या अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी त्याला योग्य वाटतील असे लेखी निदेश कोणत्याही मालक किंवा कोणतीही व्यक्ती, अधिकारी, प्राधिकारी किंवा अभिकर्ता याला देऊ शकेल आणि असा मालक, व्यक्ती, अधिकारी, प्राधिकारी किंवा अभिकर्ता यांना अशा निदेशाचे अनुपालन करणे वंधनकारक राहील.

स्पष्टीकरण.—शंकानिरसनार्थ, याद्वारे घोषित करण्यात येत आहे की, या कलमाखालील निदेश देण्याच्या शक्तीमध्ये,—

(क.) कोणत्याही धोकादायी पदार्थाच्या हाताळणीस प्रतिवंध करणे किंवा त्याचे विनियमन करणे ; किंवा

(ख.) वीज, पाणी किंवा इतर कोणत्याही सेवेचा पुरवठा थांबवणे किंवा त्याचे विनियमन करणे,—या गोष्टींबाबत निदेश देण्याच्या शक्तीचाही समावेश असेल.

१३. (१) कोणत्याही मालकाने, कोणत्याही धोकादायी पदार्थाची हाताळणी ह्या अधिनियमाच्या धोकादायी कोणत्याही उपबंधाचे उल्लंघन करून केली आहे असे वाटण्यास केंद्र सरकारचा किंवा त्या शासनाने पदार्थाची हाताळणी प्राधिकृत केलेल्या व्यक्तीस तसे समजण्यास कारण असेल तर ते शासन किंवा यथास्थिति त्या व्यक्ती, करण्यास मालकास महानगर दंडाधिकारी किंवा प्रथम वर्ग न्याय दंडाधिकारी यांच्यापेक्षा कानिष्ठ दर्जीचा नसेल अशा विरोध करणारा दंडाधिकार्याच्या न्यायालयात अशा मालकाकडून होणाऱ्या अशा हाताळणीसंबंधात विरोध करण्यासाठी अर्ज न्यायालयाकडे अर्ज करू शकेल.

(२) पोटकलम (१) खाली केलेला अर्ज प्राप्त झाल्यावर न्यायालयात त्याला योग्य वाटेल असा आदेश देऊ शकेल.

(३) पोटकलम (२) अन्वये न्यायालय धोकादायी पदार्थाच्या हाताळणीबाबत कोणत्याही मालकाला विरोध करणारा आदेश देईल त्याबाबतीत, ते न्यायालय आदेशामध्ये,—

(क.) अशा हाताळणीपासून अशा मालकाना परावृत्त होण्यासाठी निदेश देऊ शकेल.

(ख.) ज्याला निदेश देण्यात आलेला आहे अशा मालकाने खंड (क.) खालील अशा निदेशांचे पालन केले नसेल तर, न्यायालय विनिर्दिष्ट करील अशा रीतीने अशा निदेशाची अंमल-बजावणी करण्यासाठी प्राधिकृत करू शकेल.

(४) न्यायालयाच्या पोटकलम (३) च्या खंड (ख.) खालील निदेशांची अंमलबजावणी करताना, केंद्र सरकारने किंवा यथास्थिति व्यक्तीने केलेला खर्च जमीन महसुलाची किंवा लोक मागणीची थकबाकी म्हणून मालकाकडून वसूल करण्यात येईल.

१४. (१) जो कोणी कलम ४ च्या [पोटकलम (१) किंवा पोटकलम (२) किंवा पोट-कलम ४ च्या कलम (२क) किंवा पोटकलम (२ग)] च्या कोणत्याही उपबंधाचे व्यतिरिक्त करील किंवा कलम पोटकलम (१) चे १२ अन्वये देण्यात आलेल्या कोणत्याही निदेशाचे अनुपालन करण्यात चुकेल तो एक वर्ष व सहा महिन्यां- किंवा पोटकलम पेक्षा कमी नसेल. परंतु सहा वर्षांपर्यंत असू शकेल एवढ्या कालावधीच्या कारावासाच्या शिक्षेस (२) चे व्यतिरिक्त किंवा एक लाख रुपयांपेक्षा कमी नसेल एवढ्या द्रव्यदंडाच्या शिक्षेस किंवा दोही शिक्षांस पात्र असेल. करण्याबद्दल किंवा

(२) पोटकलम (१) अन्वये यापूर्वीच एखाद्या अपराधाबद्दल सिद्धापराधी ठरवण्यात दिलेल्या निदेशांचे सिद्धापराधी ठरला असेल तर तो दोन वर्षांपेक्षा कमी नसेल परंतु सात वर्षांपर्यंत असू शकेल एवढ्या अनुपालन करण्यात कारावासाच्या आणि एक लाख रुपयांपेक्षा कमी नसेल एवढ्या द्रव्यदंडाच्या शिक्षेस पात्र ठरेल. चुकल्याबद्दल शास्ती.

१. १९९२ चा अधिनियम ११, याचे कलम ६ द्वारे हा मजकूर घालण्यात आला (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

(३) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ (१९७४ चा २) च्या कलम ३६० मधील किंवा अपराधी परिवेशांचा अधिनियम, १९५८ (१९५८ चा २०) यामधील कोणतीही गोष्ट जिच्या बाबतीत या अधिनियमाखालील अपराध सिद्ध झाला असेल अशा व्यक्तीस लागू होणार नाही, मात्र अशा व्यक्तीचे वय १८ वर्षांपेक्षा कमी असेल तर अलाहिदा.

१५. कोणताही मालक, कलम ९ अन्वये देण्यात अलिल्या निदेशाचे किंवा कलम ११ च्या दिलेले निदेश किंवा पोटकलम (२) अन्वये देण्यात आलेल्या आदेशांचे अनुपालन करण्यास नुकेल किंवा कोणत्याही व्यक्तीस कलम ११ अन्वये तिची कामे किंवा कलम १० किंवा कलम ११ च्या पोटकलम (१) किंवा (३) खालील कामे पार दिलेले आदेश याचे पाठ्यात अडथळा आणील तर तो तीन महिन्यांपर्यंत असू शकेल अशा कारावासाच्या किंवा दहा अनुपालन करण्यास हजार रुपयांपर्यंत येईल अशा द्रव्यदंडाच्या शिक्षेस किंवा दान्ही शिक्षास पात्र ठरेल.

चुकणे किंवा
कोणत्याही व्यक्तीस
तिची कलम १०
किंवा ११ खालील
कामे पार पाठ्यात
अडथळा आणणे
याताठी शास्त्री.

१६. (१) या अधिनियमाखालील कोणताही अपराध एखाद्या कंपनीकडून घडला असेल त्या अपराध बाबतीत कंपनीकडून अपराध घडला त्यावेळेस कंपनीचा प्रभार प्रत्यक्षात जिच्याकडे होता व कंपनीचे कामकाजां चालविण्यासाठी जी कंपनीला जबाबदार होती अशी व्यक्ती प्रत्येक व्यक्ती तसेच ती कंपनी अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे मानण्यात येईल आणि तिच्याविरुद्ध कार्यवाही केली जाईल व त्यानुसार शिक्षा ठोठावण्यास पात्र असेल :

परंतु, असा अपराध आपल्या नकळत घडला किंवा तो घडून नये म्हणून आपण सर्व प्रकारे वाजवी तत्परता दाखविली होती असे जर कोणत्याही व्यक्तीने शाब्दीत केले तर या पोटकलमात अंतर्भूत असलेल्या कोणत्याही गोष्टीमुळे ती व्यक्ती या अधिनियमात उपबंधित केलेल्या कोणत्याही शिक्षेस पात्र ठरणार नाही.

(२) पोटकलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत असेल तरी, जेथे हा अधिनियमान्वये कंपनीकडून एखादा अपराध घडला असेल आणि कंपनीच्या कोणत्याही संचालकाच्या, व्यवस्थापकाच्या, सचिवाच्या किंवा अन्य अधिकाराच्या संघटनेने किंवा मुकान्तमतीने अपराध घडलेला आहे असे सिद्ध झाले असेल त्यावाबतीत असा संचालक, व्यवस्थापक, सचिव किंवा अन्य अधिकारी त्या अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्याच्या विरुद्ध कार्यवाही केली जाण्यास व त्यानुसार शिक्षा ठोठावण्यास तो पात्र असेल.

स्पष्टीकरण.——या कलमाच्या प्रयोगासाठी—
(क.) “कंपनी” याचा अर्थ, कोणताही निगम निकाय, असा आहे आणि त्यामध्ये भागीदारी संस्था किंवा इतर व्यक्तीसंघाचा अंतर्भव होहो.

(ख.) भागीदारी संस्थेच्या संबंधात “संचालक” याचा अर्थ, भागीदारी संस्थेमधील भागीदार, असा आहे.

१७. शासकीय विभागावळन या अधिनियमाखालील अपराध करण्यात आलेला असेल त्यावाबतीत, कडून अपराध विभाग प्रमुख हा अपराधाबद्दल दोषी असल्याचे मानण्यात येईल आणि तदनुसार त्याला शिक्षा ठोठावण्यास तो पात्र असेल:

परंतु, हा कलमातील कोणत्याही गोष्टीमुळे, विभागप्रमुखाने अपराध जाणीवपूर्वक केलेला नाही किंवा असा अपराध घडून नये म्हणून त्याने वाजवी तत्परता घेतली होती असे सिद्ध केल्यास, अशा विभाग प्रमुखास शिक्षेस पात्र ठरवण्यात येणार नाही.

१८. (क.) केंद्र सरकार किंवा कोणतेही प्राधिकरण किंवा त्यावाबतीत शासनाने प्राधिकृत केलेला अपराधाची दखल अधिकारी; किंवा

(ख.) ज्या कोणत्याही व्यक्तीने, केंद्र सरकारकडे किंवा पूर्वोक्तप्रमाणे प्राधिकृत केलेल्या प्राधिकरणाकडे किंवा अधिकाराच्या अधिकारित अपराधाबाबत व तकार करण्याच्या उद्देशाबाबत साठ दिवसांपेक्षा कमी नाही इतक्या मुदतीची नोटीस दिली आहे अशी व्यक्ती, यांच्याखेरीज अन्य कोणीही, ह्या अधिनियमाखालील अपराधाबाबत केलेल्या तकारीची दखल व्यायालय घेणार नाही.

१९. केंद्र सरकार, अधिसूचनेद्वारे तीमध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा शर्तीच्या व अटीच्या अधीक्षेतरे, कोणत्याही व्यक्तीस, ह्या अधिनियमाखालील त्याला आवश्यक व इष्ट वाटतील अशा, त्याच्या (कलम २३ खालील शक्ती खेरीज करून) शक्ती व कायं कोणत्याही व्यक्तीस (कोणत्याही अधिकारी, प्राधिकारी किंवा इतर अभिकर्ता यांच्यासक) प्रदान करू शकेल.

२०. ह्या अधिनियमाच्या किंवा या अधिनियमाखालील नियमांच्या किंवा त्याअन्वये देण्यात सदभावपूर्वक आलेल्या आदेशांच्या किंवा निदेशांच्या अनुसार केलेल्या किंवा करावयाचे योजिलेल्या कोणत्याही केलेल्या कृतींना सदभावपूर्वक कृतीबद्दल शासन किंवा व्यक्ती, अधिकारी, प्राधिकारी किंवा अन्य अभिकर्ता यांच्याविरुद्ध संरक्षण देणे. कोणताही दावा, अभियोग किंवा इतर वैध कार्यवाही करता येणार नाही.

२१. (१) केंद्र सरकार, वेळोवेळी या अधिनियमाखालील विमा पॉलिसीच्या सर्वधातील बाबीं-सल्लागार समिती. साठी एक सल्लागार समिती घटित करील.

(२) सल्लागार समिती केंद्र सरकारने नियुक्त करावयाच्या पुढील व्यक्तींची मिळून बनलेली असेल,—

- (क) केंद्र सरकारचे प्रतिनिधी महगून तीन अधिकारी;
- (ख) विमाकाराचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या दोन व्यक्ती; आणि
- (ग) मालकाचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या दोन व्यक्ती; आणि
- (घ) विमा किंवा धोकादायी पदार्थ यातील तज्ज्ञमधून दोन व्यक्ती.

(३) केंद्र सरकारकडून नामनिर्देशित करण्यात येईल असा त्या शासनाच्या प्रतिनिधीपैकी एक सदस्य हा सल्लागार समितीचा अध्यक्ष असेल.

२२. ह्या अधिनियमाचे व त्याखाली करण्यात आलेल्या कोणत्याही नियमांचे उपबंध हे, इतर अन्य कायद्याचे कोणत्याही कायद्यात याबाबत काहीही विसंगत असे अंतर्भूत असेल तरी, प्रभावी राहतील. परिणाम.

२३. (१) केंद्र सरकार, अधिसूचनेद्वारे, ह्या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी नियम नियम करण्याची करू शकेल.

(२) विशेषत: आणि पूर्वगामी शक्तींच्या सर्वसाधारणतेस बाध न आणता अशा नियमांमध्ये पुढील सर्व किंवा काही बाबीसाठी उपबंध करता येतील त्या अशा,—

[(क) कलम ४ च्या पोटकलम (२क) अन्वये एखादा मालकास ज्या रकमेची विमा पॉलिसी घेता घेईल ती कमाल रक्कम ;

(कूक) कलम ४ च्या पोटकलम (२ग) अन्वये प्रत्येक मालकाने सहाय्य निधीमध्ये जमा करणे आवश्यक असेल ती रक्कम ;

(कूख) कलम ४ च्या पोटकलम (२घ) अन्वये विमाकाराने मालकाकडून प्राप्त झालेली रक्कम ज्या रीतीने व ज्या कालावधीत प्रेषित करावयाची ती रीत व तो कालावधी ;]

*[(कृग)] कलम ४ च्या पोटकलम (३) अन्वये निधीची स्थापना करणे व तो ठेवणे ;

(ख) कलम ६ च्या पोटकलम (२) अन्वये अर्जाचा नमुना, त्यात भरावयाचा तपशील आणि अशा अर्जासोबत जोडावयाचे दस्तऐवज ;

(ग) कलम ७ च्या पोटकलम (४) अन्वये करावयाच्या चौकशोबाबतची कार्यपद्धती ;

(घ) कलम ७ च्या पोटकलम (५) अन्वये जिल्हाधिकाऱ्याला ज्या प्रयोजनासाठी दिबाणी न्यायालयाच्या शक्ती असतील ती प्रयोजने ;

(ङ) कलम १८ च्या खंड (ख) अन्वये केंद्र सरकारला अपराधाची व तकार करण्याच्या उद्देशाची नोटीस ज्या रीतीने द्यावयाची ती रीत ;

(च) बाबी विहित करणे आवश्यक असेल किंवा विहित करण्यात येईल अशी इतर कोणतीही बाब.

(३) या अधिनियमाखालील केलेला प्रत्येक [नियम किंवा योजना], ती करण्यात आल्यानंतर, होईल तितक्या, लवकर संसदेच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ते एका सदाने बनलेल्या अथवा दोन किंवा अधिक कमवर्ती सत्रे मिळून बनलेल्या अशा एकूण तीस दिवसांच्या कालावधीकरिता सदासीन असताना ठेवला जाईल, आणि पूर्वीकृत सदाच्या किंवा क्रमवर्ती सदाच्या पाठेषाठचे सत्र संपाद्यपूर्वी जर, त्या [नियम किंवा योजनेत] कोणतेही आपरिवर्तन करण्याबाबत दोन्ही सभागृहांचे मर्तक्य झाले अथवा तो [नियम किंवा योजना] करण्यात येऊ नव्ये धाबाबाबत दोन्ही सभागृहांचे मर्तक्य झाले तर, त्यानंतर तो [नियम किंवा योजना] अशा आपरिवर्तित रूपातच परिणामक होईल किंवा यथास्थिति, मुळीच परिणामक होणार नाही, तथापि अशा कोणत्याही आपरिवर्तनामुळे किंवा शन्यीकरणामुळे, तत्पूर्वी त्या [नियमाखाली किंवा योजनेखाली] करण्यात आलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या विधिग्राहतेला बाबा येणार नाही.

१. १९९२ चा अधिनियम ११, कलम ७(क) (दोन) द्वारे नव्याने क्रमांक दिलेल्या खंड (कृग) पूर्वी हे खंड घालण्यात आले (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

२. वरील अधिनियमाच्या कलम ७(क) द्वारे मूळ खंड (क) ला खंड (कृग) असा नव्याने क्रमांक दिला. (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

३. वरील अधिनियमाच्या कलम ७ (ख) द्वारे हा मजकूर जादा दाखल करण्यात आला (३१ जानेवारी, १९९२ रोजी व तेव्हापासून).

अनुसूची

कलम ३ (१) पहा.

(एक) प्रत्येक प्रकरणामध्ये करण्यात आलेल्या कमाल रुपये १२,५०० एवढ्या रकमेपर्यंतच्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती.

(दोन) अपघातग्रस्त व्यक्तीवर उपरोक्त कमाल रुपये १२,५०० एवढ्या रकमेपेक्षा अधिक वैद्यकीय खर्च करण्यात आला असल्यास, अशा प्राणांतक अपघाताबद्दल प्रत्येक व्यक्तीसाठी वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीव्यतिरिक्त रुपये २५,००० एवढ्या रकमेचे सहाय्य देण्यात येईल.

(तीन) कायमस्वरूपी संपूर्ण किंवा कायम स्वरूपी आंशिक विकलांगता किंवा अन्य इजा किंवा रुग्णता यांसाठी पुढीलप्रमाणे सहाय्य देण्यात येईल:—

(क) प्रत्येक प्रकरणात कमाल रुपये १२,५०० पर्यंतच्या रकमेपेक्षा अधिक झालेला वैद्यकीय खर्च, कोणताही असल्यास, त्याची प्रतिपूर्ति; आणि

(ख) प्राधिकृत भिषकाने प्रमाणित केलेल्या विकलांगतेच्या टब्केवारीच्या आधारे रोख सहाय्य. संपूर्ण स्वरूपी विकलांगतेबद्दल रुपये २५,००० एवढ्या रकमेचे सहाय्य देण्यात येईल.

(चार) बळी पडलेल्या ज्या व्यक्तीच्या तात्पुरत्या आंशिक विकलांगतेमुळे तिची कमावण्याची क्षमता कमी झाली असेल त्या व्यक्तीच्या बाबतीत वेतनाच्या हानीबद्दल कमाल ३ महिन्यांपर्यंत दरमहा रुपये १,००० पेक्षा अधिक नाही एवढे मासिक नियम सहाय्य, मात्र बळी पडलेली व्यक्ती १६ वर्षपेक्षा अधिक असावी आणि ३ दिवसांहून अधिक मुदतीसाठी तिला रुग्णालयात ठेवलेले असावे;

(पाच) खाजगी संपत्तीच्या कोणत्याही हानीसाठी प्रत्यक्षात झालेल्या हानीच्या आधारे रुपये ६,००० पर्यंत सहाय्य देण्यात येईल.